

Poselství Svatého otce Františka k 51. Světovému dni míru 1. ledna 2018

Migranti a uprchlíci: muži a ženy hledající mír

1. Mírové přání

Mír všem lidem a všem národům země! Pokoj, který andělé zvěstují pastýřům o vánoční noci¹, je velikou touhou všech lidí i všech národů, především těch, které už déle pociťují jeho nedostatek. Mezi těmi, jež nosím ve své mysli a za něž se modlím, chci znovu připomenout oněch více než dvě stě padesát milionů migrantů ve světě, z nichž dvacet dva a půl milionu jsou uprchlíci. Jsou to – jak prohlašoval můj milovaný předchůdce Benedikt XVI. – „muži, ženy, děti, mladí i staří hledající místo pro život v míru“.² Proto, aby ho našli, jsou mnozí z nich připraveni riskovat život na cestě, která je v mnoha případech dlouhá a nebezpečná, musí podstupovat námahu a utrpení, čelit plotům a zdem postaveným ve snaze zabránit jim v dosažení jejich cíle.

V duchu milosrdenství objímáme všechny ty, kdo jsou na útěku před válkou a hladem anebo jsou nuceni opustit své země kvůli diskriminaci, pronásledování, chudobě a zničenému životnímu prostředí.

Uvědomujeme si, že nestačí otevřít svá srdce pro utrpení druhých. Předtím, než se naši bratři a sestry budou moci vrátit a žít v míru bezpečného domova, bude třeba vykonat ještě mnoho. Přijmout druhého vyžaduje konkrétní úsilí, řetěz pomoci a projevované laskavosti, bdělosti a chápající pozornosti, zodpovědné zvládnání nových komplexních situací, které se mnohdy přidávají k mnoha jiným, již existujícím problémům, a stejně tak potřebné budou i zdroje, jež bývají vždy omezené. Budou-li vládnoucí představitelé používat ctnost obezřetnosti, dokážou je přijímat, podporovat, chránit a začleňovat při stanovení praktických opatření „příhodnými prostředky i měrou, tak, aby byl zachován správný řád věcí umožňující takové začlenění“³. Oni mají jasnou zodpovědnost vůči svým společnostem, jejichž spravedlivá práva a harmonický rozvoj musí zajišťovat, aby nebyli jako bláhový stavitel, který udělal špatné propočty a nedokázal dokončit započatou stavbu věže.⁴

2. Proč je uprchlíků a migrantů tolik?

S blížícím se Velkým jubileem dvoutisícího výročí andělského hlásání pokoje v Betlémě připočel sv. Jan Pavel II. rostoucí počet uprchlíků k důsledkům „nekonečného a hrozného sledu válek, konfliktů, genocid a „etnických čistek“⁵, které poznamenaly 20. století. Ani nové století zatím nepřineslo skutečný obrat; ozbrojené konflikty a jiné formy organizovaného násilí i nadále způsobují přemísťování obyvatelstva v rámci státních hranic i za ně.

¹ Lk 2,14.

² *Angelus*, 15. ledna 2012.

³ Jan XXIII., enc. *Pacem in terris*, 57.

⁴ Srov. Lk 14, 28-30.

⁵ *Poselství ke Světovému dni míru 2000*, 3.

Lidé však migrují i z jiných důvodů, z nichž prvním je „touha po lepším životě, často spojovaná se snahou nechat za zády ‚beznaděj‘ pro budoucnost, již nelze vybudovat“.⁶ Lidé odcházejí, aby se jejich rodina znovu spojila, aby našli příležitost k práci nebo ke studiu; kdo se netěší těmto právům, nemůže žít v míru. Stejně tak, jak zdůrazňuje encyklika *Laudato si'*, „se tragicky zvyšuje počet migrantů, kteří utíkají před bídou umocněnou devastací životního prostředí“.⁷

Většina lidí migruje za použití regulérního postupu, ale někteří používají i jiné způsoby, především proto, že jsou zoufalí, když jim jejich vlast nezajišťuje bezpečnost ani žádný výhled do budoucnosti, a každý legální postup se zdá být neuskutečnitelný, zablokovaný nebo příliš pomalý.

V mnoha cílových zemích je velice rozšířena rétorika zdůrazňující rizika pro národní bezpečnost a zátěž způsobenou přijetím nově příchozích, čímž se znevažuje lidská důstojnost, která má být přiznána všem jakožto Božím synům a dcerám. Mnozí podněcují strach z migrantů, možná z politických důvodů, a místo vytváření míru rozsévají násilí, rasovou diskriminaci a xenofobii, jež způsobují velkou starost všem, jimž leží na srdci ochrana každé lidské bytosti.⁸

Všechny údaje, jimiž disponuje mezinárodní společenství, ukazují, že globální migrace bude i nadále znakem naší budoucnosti. Někteří ji považují za hrozbu. Já vás však vyzývám, abyste na ni hleděli pohledem plným naděje jako na příležitost pro vytváření mírové budoucnosti.

3. S kontemplantivním pohledem

Takovýto pohled je posilován moudrostí víry, která je schopná postřehnout, že „všichni patří k jedné jediné rodině, migranti i národy, které je přijímají, a všichni mají stejné právo využívat pozemských statků, jejichž určení je všeobecné, jak učí sociální nauka církve. Tady nacházejí svůj základ solidarita a sdílení.“⁹ Tato slova nám znovu předkládají obraz nového Jeruzaléma. Kniha proroka Izaiáše (kap. 60) a potom Apokalypsa (kap. 21) ho popisují jako město s branami stále otevřenými, aby tam mohli vstoupit lidé každého národa, kteří ho obdivují a naplňují bohatstvím. Mír je vládcem, který ho vede, a spravedlnost je principem, který řídí soužití v jeho nitru.

Tento kontemplantivní pohled máme obrátit i na město, kde žijeme, „totiž pohled víry, která objevuje Boha, jenž přebývá v jeho domech, na jeho ulicích a náměstích. ... a prosazuje solidaritu, bratrství, touhu po dobru, pravdě a spravedlnosti“;¹⁰ jinými slovy: uskutečňovat příslib míru.

Při pozorování migrantů a uprchlíků nám tento pohled umožní objevit, že oni nepřicházejí s prázdnými rukama, ale spolu s poklady svých rodných kultur přinášejí náboj odvahy, kapacity, energie a touhy, a tak obohacují život národů, které je přijímají. Dokáže si všimnout i kreativity, vytrvalosti a ducha oběti nesmírného počtu lidí, rodin a komunit, které ve všech částech světa otvírají dveře i srdce migrantům a uprchlíkům, a to i tam, kde zdroje nejsou příliš hojné.

Tento kontemplantivní pohled konečně bude vodítkem pro hodnocení ze strany lidí zodpovědných za veřejné záležitosti tak, aby podněcovali politiku přijímání, až po maximální

⁶ Benedikt XVI., *Poselství ke světovému dni migrantů a uprchlíků 2013*.

⁷ Č. 25.

⁸ Srov. *Projev k národním zodpovědným za pastorační migraci, kteří se zúčastnili setkání organizovaném Radou evropských biskupských konferencí (CCEE), 22.9.2017*.

⁹ Benedikt XVI., *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2011*.

¹⁰ Apoštol. exhort. *Evangelii gaudium*, 71.

„míru zachování správného řádu věcí“¹¹, a tedy aby brali v úvahu požadavky všech členů jediné lidské rodiny a dobro každého z nich.

Ten, kdo je oduševňován tímto pohledem, bude schopen rozpoznávat výhonky míru, které už vyrážejí, a bude pečovat o jejich růst. Bude tak proměňovat naše města, často rozdělená a polarizovaná konflikty, které se týkají právě přítomnosti migrantů a uprchlíků, v místa vytvářející mír.

4. Čtyři milníky pro činnost

Nabízet žadatelům o azyl, uprchlíkům, migrantům a obětem obchodu s lidmi možnost nalezení míru, který hledají, znamená strategii spojující čtyři činnosti: přijímat, chránit, podporovat a začleňovat.¹²

„Přijímat“ znamená požadavek rozšiřování možností legálního vstupu, nenutit uprchlíky a migranty, aby se uchýlovali do míst, kde je čeká pronásledování a násilí, a obavu o národní bezpečnost vyvažovat péčí o základní lidská práva. Písmo nám připomíná: „Nezapomínejte na pohostinnost, protože tak přijali někteří ve svém domě anděly, aniž to tušili.“¹³

„Chránit“ připomíná povinnost uznávat a ochraňovat nezcizitelnou důstojnost těch, kdo prchají před reálným ohrožením a hledají azyl a bezpečí, a zabránit jejich vykořisťování. Mám na mysli zvláště ženy a děti, které se nacházejí v situacích rizika a hrozí jim zneužívání, jež z nich může učinit i otroky. Bůh nikoho nediskriminuje: „Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, ujímá se sirotka i vdovy.“¹⁴

Výraz „podporovat“ odkazuje na pomoc integrálnímu lidskému rozvoji migrantů a uprchlíků. Mezi mnohými nástroji, které mohou v tomto úkolu pomáhat, bych chtěl zdůraznit důležitost zajištění přístupu dětí a mladých ke vzdělání na všech úrovních; tak budou moci nejen rozvíjet a zúročovat své schopnosti, ale rovněž budou schopnější jít vstříc druhým a pěstovat ducha dialogu místo uzavřenosti a konfliktu. Bible učí, že Bůh „zjednává právo sirotku a vdově“, a proto nabádá: „Milujte tedy hosta, neboť jste byli hosty v egyptské zemi.“¹⁵

A nakonec „začleňovat“ znamená umožnit uprchlíkům a migrantům, aby se plně zúčastňovali na životě společnosti, která je přijímá, v dynamickém vzájemném obohacování a v plodné spolupráci při prosazování integrálního lidského rozvoje místních komunit. Tak jak píše svatý Pavel: „Proto už nejste cizinci a přistěhovalci, ale spoluobčané ostatních křesťanů a členové Boží rodiny.“¹⁶

5. Návrh dvou mezinárodních dohod

Ze srdce si přeji, aby tento duch oživoval proces, který během roku 2018 povede Organizaci spojených národů k uzavření a schválení dvou globálních dohod: jedné pro bezpečnou, řádnou a regulérní migraci, druhé týkající se uprchlíků. Jako dohody sdílené na globální úrovni budou tyto smlouvy vytvářet referenční rámec pro politické návrhy a praktická opatření. Proto je důležité, aby byly vedeny soucítěním, jasnoživitostí a odvahou tak, aby využily každé příležitosti pro pokrok při vytváření míru; pouze tak nekapituluje potřebný realismus mezinárodní politiky před cynismem a globalizací lhostejnosti.

¹¹ Jan XXIII., enc. *Pacem in terris*, 57.

¹² *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2018*, 15. srpna 2017.

¹³ Žid 13,2.

¹⁴ Žalm 146,9.

¹⁵ 5 Mojž 10,18-19.

¹⁶ Ef 2,19.

Dialog a koordinace jsou totiž pro mezinárodní společenství jeho vlastní potřebou a povinností. Tak je možné, aby i méně bohaté státy přijímaly větší počet přeshraničních uprchlíků anebo aby je přijímaly lépe, pokud jim mezinárodní spolupráce zabezpečí přístup k potřebným fondům.

Sekce pro migranty a uprchlíky Dikasteria pro službu integrálnímu lidskému rozvoji navrhla 20 bodů pro činnost¹⁷ jakožto konkrétní linie pro uskutečnění těchto čtyřech výrazů v rámci veřejné politiky i pro postoje a konání křesťanských společenství. Tyto a další příspěvky mají v úmyslu vyjádřit zájem katolické církve na procesu směřujícím k přijetí zmíněných globálních dohod Spojených národů. Tento zájem je potvrzením všeobecné pastorační péče, která se zrodila spolu s církví a v mnoha jejích aktivitách pokračuje až do dnešních dní.

6. Pro náš společný dům

Inspirují nás slova svatého Jana Pavla II.: „Pokud ‚sen‘ o světě v míru je sdílen mnohými, pokud se doceňuje příspěvek migrantů a uprchlíků, může se lidstvo stále více stávat rodinou všech a naše země skutečným ‚společným domem‘.“¹⁸ Během dějin mnozí uvěřili v tento ‚sen‘ a to, co vykonali, dosvědčuje, že se nejedná o neuskutečnitelnou utopii.

Mezi všemi můžeme jmenovat svatou Františku Xaverii Cabrini, jejíž sté výročí narození pro nebe připadá na rok 2017. Dnes, 13. listopadu, oslavuje mnoho církevních společenství její památku. Tato malá velká žena, která zasvětila svůj život službě migrantům a stala se jejich nebeskou patronkou, nás naučila, jak můžeme tyto naše bratry a sestry přijímat, chránit, podporovat a začleňovat. Kéž na její přímluvu nám všem dá Pán zakusit, že „ti, kdo usilují o pokoj, rozsévají v pokoji semeno, jehož plodem je spravedlnost“.¹⁹

ve Vatikánu 13. listopadu 2017

památka svaté Františky Xaverie Cabrini, patronky migrantů

FRANTIŠEK

¹⁷ „20 bodů pro pastorační činnost“ a „20 bodů činnosti pro globální pakty“ (2017); viz také Dokument OSN A/72/528.

¹⁸ *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2004*, 6.

¹⁹ *Jak 3,18*.